

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Jindřich VIII. a založení anglikánské církve

Martincová Tereza

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

Bakalářská práce

Jindřich VIII. a založení anglikánské církve

Martincová Tereza

Vedoucí práce:

prof. PhDr. Aleš Skřivan CSc.

Katedra historických věd

Fakulta filosofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014

.....

Touto cestou bych ráda poděkovala panu prof. PhDr. Aleši Skřivanovi CSc. za přínosné rady a odborné vedení mé bakalářské práce.

1. ÚVOD.....	7
2. JINDŘICH VIII. V LETECH 1491-1520.....	11
2.1. Jindřich VIII., dětství a vlastnosti.....	11
2.2. Příjezd Kateřiny Aragonské, sňatek bratra Artura a jeho předčasná úmrtí	13
2.3. Korunovace Jindřicha VIII. a svatba s Kateřinou Aragonskou	15
2.4. Noví lidé a „přirození rádci“ na dvoře Jindřicha VIII.	16
2.5. První válečné výpravy Anglie proti Francii	19
2.6. Spojenectví s Francií, provdání sestry Marie	19
2.7. Nenaplněná touha po mužském dědici	20
2.8. Spojenectví s Habsburky a válka s Francií	20
3. CESTA OD ANNY BOLEYNOVÉ K ROZCHODU S ŘÍMEM ...	22
3.1. Postavení Boleynů.....	22
3.2. Marie Boleynová	23
3.3. Proces s Lutherem	23
3.4. Anna Boleynová.....	24
3.5. Snaha o rozvod s Kateřinou Aragonskou	26
3.6. Pád a smrt kardinála Thomase Wolseyho.....	32
4. ODTRŽENÍ OD ŘÍMA, PRŮBĚH A DŮSLEDKY	35
4.1. Jindřich VIII. hlavou anglikánské církve	35
4.2. Setkání v Calais a Boulogni	38
4.3. Tajný sňatek s Annou Boleynovou.....	39
4.4. Vznik samostatné anglikánské církve	40

4.5. Korunovace Anny Boleynové a narození princezny Alžběty	41
4.6. Zákon o nástupnictví	44
4.7. Zákon o supremaci	45
5. ZÁVĚR	46
6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	49
7. RESUMÉ	51

1. ÚVOD

Práce je zaměřena na zhodnocení nejdůležitějších událostí v období vlády Jindřicha VIII. Její struktura je uspořádána podle nejvýznamnějších změn, které proběhly během jeho panování v letech 1509-1534. Jsou zde hodnoceny zásadní politické a ekonomické události, které měly vliv na vývoj v Anglii a vznik anglikánské církve. Bakalářská práce se zabývá vztahy mezi státy a jejich panovníky na evropském kontinentě za vlády dynastie Tudorovců a významem změn uspořádání církve v Anglii. S ohledem na snahu Jindřicha VIII. o zajištění pokračování tudorovského rodu mužským potomkem jsou podrobněji prezentována a zhodnocena jeho dvě první manželství, která ovlivnila budoucí vývoj v Anglii. Stranou pozornosti nezůstala snaha Jindřicha VIII. o zrušení prvního sňatku s Kateřinou Aragonskou, vdovou po bratru Arturovi a svolení papeže k uzavření nového manželství s Annou Boleynovou, které bylo hlavní příčinou rozluky s Římem a vzniku anglikánské církve.

O zvolení daného tématu rozhodl můj dlouhodobý zájem o toto období, přestože v minulosti bylo popsáno již mnohokrát. Jindřich VIII. fascinoval generace, které po něm následovaly, byl nejznámějším panovníkem v Anglii. Položil základy anglikánské církve a výrazně ovlivnil anglické dějiny a kulturu. Sloučil Anglii a Wales, jejichž spojení trvá dodnes. Pro zvolené téma bylo nejdůležitější se zaměřit nejen na život Jindřicha VIII., ale také na všechny souvislosti v otázkách uspořádání a rozložení poměru sil v ostatních evropských zemích, zvláště Francie, a zhodnocení důsledku administrativních změn, které byly provedeny za jeho vlády.

Práce obsahuje tři základní kapitoly, členěné do dalších podkapitol. První kapitola je věnována událostem před nástupem Jindřicha VIII. na trůn, jeho korunovaci a sňatku s Kateřinou Aragonskou. Po smrti bratra

Artura a svého otce Jindřicha VII. se Jindřich stal anglickým králem, a tím začala éra jednoho z nejznámějších panovníků v anglické historii. Druhá část kapitoly popisuje osobnosti, které sehrály významnou roli na dvoře Jindřicha VIII. a první výrazné změny v oblasti evropské politiky.

Druhá kapitola pojednává o nejvýznamnějších událostech v období vlády Jindřicha VIII. V podkapitole s názvem *Postavení Boleynů* práce prezentuje důležité osobnosti tohoto rodu, zejména Annu Boleynovou, která měla vliv na pozdější Jindřichova rozhodnutí. Následující podkapitoly v této části se věnují rozvodu s Kateřinou Aragonskou. Hlavním královým pomocníkem v této věci byl kardinál Wolsey, jemuž je věnována samostatná podkapitola. Protože králova věc nebyla vyřešena podle jeho představ, byl kardinál zatčen a upadl v nemilost. Většina jeho zastánců byla zbavena majetku a Wolsey byl obviněn z velezrady.

Závěrečná kapitola vysvětluje zásadní okolnosti, týkající se rozvodu s Kateřinou Aragonskou a sňatku s Annou Boleynovou, se zvláštním přihlédnutím ke vzniku anglikánské církve. První podkapitola popisuje prohlášení se Jindřicha VIII. hlavou církve v Anglii a postupné změny v oblasti církve. V neposlední řadě je věnována významná pozornost zákonu o zákazu odvolání se do Říma ve věci manželství a zákonu o nástupnictví, který potvrdil dědičná práva na trůn princezně Alžbětě, dceři Jindřicha VIII. a Anny Boleynové. Nejdůležitější částí je však zákon o supremacii, kterým byl král ustanoven hlavou anglikánské církve a zajistil konečné odtržení od Říma. V práci byly použity zdroje jak z domácích, tak zahraničních literatur. Nejvýznamnějším dílem použitým při psaní práce byly v první řadě knihy od Alison Weirové, *Jindřich VIII., Král a dvůr* a *Šest žen Jindřicha VIII.*, jak v anglickém originále, tak v českém překladu. Tato přední britská autorka se zabývá dějinami anglických panovníků v 16. století a zaměřuje se na prostředí, ve kterém žil a panoval anglický král Jindřich VIII. Ve svých knihách přibližuje život na anglickém dvoře, nádherné paláce a prostředí kolem panovníka,

který byl na počátku svého života katolíkem a na konci se změnil v reformátora. Knihy rozebírají kulturní a společenský vývoj, kterým prošel celý anglický dvůr, kde se soustřeďoval veškerý společenský život.

Pro bližší pochopení života Jindřicha VIII. v celé šíři jeho osobnosti a v kontextu doby posloužila kniha Carolly Erickson, *Jindřich Veliký, Život anglického krále Jindřicha VIII.* Při psaní této výjimečné biografie autorka čerpala z četných historických prací, dopisů a dokumentů. V knize se sestáváme s mladým králem Jindřichem, který se v průběhu několika let stává panovníkem, majícím obavy z božího trestu. Při své cestě za zajištěním následníka tudorovské dynastie se v očích svých poddaných stává prostřednictvím autorky stárnoucím mužem, kterého sama nazývá mnohotvárnou osobností.

Zdrojem mnoha informací o životě na královském dvoře Jindřicha VIII. byla kniha Roberta Hutchinsona, *Dynastie zrady, Sláva a pád tudorovského rodu*, která nám odpovídá na otázku složitých vztahů mezi rodem Tudorců a Howardů, kteří se snažili co nejvíce přiblížit ke královskému trůnu pomocí intrik a přináší nový pohled na historii těchto mocných rodů, v průběhu 16. století. Zajímavé dílo také představuje kniha Hart Kelly, *Osudové ženy Jindřich VIII. Vrtkavá přízeň největšího z Tudorců*, která se podrobněji zabývá osudem jeho šesti manželek a jejich vlivem na králův život. Pro naše téma byly nejdůležitější dvě první manželky, Kateřina Aragonská a Anna Boleynová, které se staly královnami nejen z důvodu zajištění dynastického pokračovatele rodu, ale také z politických důvodů.

Dalším z titulů, který nám přibližuje život krále Jindřich VIII, je kniha Paula Rivala, *Šest žen Jindřicha VIII.* Autor zůstává spravedlivý vůči všem evropským panovníkům, včetně domácích. Nikdo není beznadějně špatný, žádný nemá patent na dobro. Je to spletenec lidských vášní,

vladařských praktik a církevní ideologie. Jindřicha popisuje jako člověka, který si přes všechny životní neúspěchy, žil život po svém, vládl si jako tyran, který vždy dobře věděl, co činí.

Na otázky jak se k požadavkům krále Jindřicha VIII. v otázkách rozvodu jeho manželství stavěl parlament, nám odpovídá publikace Bernarda, G. W., *Henry VIII And The Remaking Of The English Church*, která nám přibližuje vztah panovníka a jeho dlouholetého přítele Thomase Mora, který jako zastánce královny Kateřiny Aragonské nesouhlasil s rozvodem a byl popraven za velezradu. Také další titul Eltona, G. R., *The Tudor Revolution in Government, Administrative Changes in the Reign of Henry VIII.* rozebírá podrobněji dopad nového administrativního uspořádání na budoucí vývoj v Anglii. Souvislosti mezi vztahy Anglie a Francie na poli mezinárodních vztahů nám vysvětluje kniha od Andrého Mauroise s názvem *Dějiny Anglie*.

K dispozici byly také články z historických časopisů. Nejdůležitějším zdrojem byl článek z časopisu *Historický obzor* od Jana Chlubny, „*Z milosti Boží synové budou následovat. Jindřich VIII. v zápase o zajištění dynastie Tudorů.*“

V samotném závěru práce byla vysvětlena otázka křesťanské církve, k čemuž nám posloužila kniha *Dějiny církve od Letnic k dnešku*, od Jamese B. Northa, která se zabývá vývojem protestantismu na Britských ostrovech v souvislosti křesťanstvím na evropském kontinentě. Nástupem dynastie Tudorovců začal boj o udržení trůnu prostřednictvím postupného nástupnictví mužských potomků.

2. JINDŘICH VIII. V LETECH 1491-1520

2.1. Jindřich VIII., dětství a vlastnosti

Tudorovci patřili k významným královským dynastiím již od roku 1485. Jindřich VIII. Tudor se narodil 28. června 1491 a byl synem Jindřicha VII.¹ a Alžběty z Yorku.² V roce 1497 měl Jindřich již tři sourozence, bratra Artura³ a dvě sestry, Markétu⁴ a Marii.⁵ Jindřich VIII. byl druhorozeným synem Jindřicha VII. a druhým panovníkem z rodu Tudorovců. Narození Jindřicha se stalo velkou událostí. Na jeho počest proběhl křest a velké oslavy, kterých se účastnil celý královský dvůr. Již před oslavou druhých narozenin získal Jindřich několik ceremoniálních titulů. Titul konstábla doverského hradu a guvernéra pěti přístavů.⁶ Poté byl jmenován hrabětem maršálkem Anglie a místodržícím Irska. Následně mu byl v roce 1494 udělen titul vévody z Yorku. O královské děti bylo náležitě pečováno a většina z nich měla také své významné místo u dvora. Jindřich VIII. toho byl živým důkazem.⁷ „Když v roce 1499 navštívil jako host královský dvůr Erasmus Rotterdamský,⁸ pronesl teprve o osmiletém princí Jindřichovi, že ‘už tehdy ve svém vystupování měl cosi královského, snoubila se v něm důstojnost s ušlechtilou zdvořilostí’“.⁹ Jindřichův starší bratr Artur prozatím pobýval ve Walesu u svého otce.

¹ Jindřich VII. byl králem Anglie a pánem Irska od 28. srpna 1485, kdy se zmocnil anglického trůnu, až do své smrti 21. dubna 1509, jako první panovník rodu Tudorovců.

² Alžběta z Yorku byla anglická královna, manželka Jindřicha VII., za nějž se provdala roku 1486. Měli spolu sedm dětí, mezi nimi i budoucího krále Jindřicha VIII.

³ Artur Tudor byl prvorozený syn anglického krále Jindřicha VII. a jeho ženy Alžběty z Yorku a tedy následníkem anglického a waleského trůnu.

⁴ Markéta Tudorovna byla anglická princezna a skotská královna, manželka krále Jakuba IV. Narodila se jako druhé dítě anglického krále Jindřicha VII. a Alžběty z Yorku.

⁵ Marie Tudorovna byla dcera anglického krále Jindřicha VII. Tudora a Alžběty z Yorku, a sestra anglického krále Jindřicha VIII. Tudora.

⁶ Guvernér pěti přístavů na jihovýchodním pobřeží Anglie s historickými výsady, šlo o Hastings, Sandwich, Dover, Romney a Hythe.

⁷ Více viz ERICKSON, Carolly, *Život anglického krále Jindřicha VIII.*, Ostrava 1999, s. 11-13.

⁸ Erasmus Rotterdamský byl nizozemským myslitelem, augustiánský řeholník a představitel zaalpské renesance a humanismu.

⁹ Tamtéž, s. 17.

Jeho nepřítomnost byla pro Jindřicha velkým přínosem, dostal se do středu pozornosti. V této době navštívil dvůr Thomas More,¹⁰ přítel Erasma Rotterdamského, který Jindřichovi předal jakýsi spis. Později i sám Erasmus Rotterdamský napsal pro Jindřicha krátké latinské dílko, které si Jindřich ihned přečetl, což mu umožnila jeho výborná znalost cizích jazyků, která byla na jeho věk opravdu obdivuhodná. O své znalosti se s ním dělil učitel John Skelton, kterého pro svého nejmilejšího vnuka vybrala Jindřichova babička Markéta Beaufortová, hraběnka z Richmondu. John Skelton byl velmi vzdělaný a měl významný vliv na Jindřichovu výchovu, jeho dospívání a názory, jelikož oba dva byli výraznými extroverty. O běžném Jindřichově vyučovacím dni a metodách nebyly vedeny žádné záznamy, ale je známo, že plynule mluvil latinským a řeckým jazykem, kterému se učil s Johnem Skeltonem a francouzským jazykem, který ho vyučoval Giles d'Ewes. Po výuce se Jindřich věnoval rytířskému učení, na které byl kladen stejný důraz.¹¹ „*Jindřich si již od mladých let představoval, jak bude bojovat s odvěkým nepřítelem anglických středověkých králů, s Francií.* Erasmus, který se s mladičským princem setkal několikrát a později o něm jednou napsal příteli, že chlapec *‘již v dětství snil o tom, že znovu získá francouzské provincie’*“.¹²

Dalšími dovednostmi, kterými se Jindřich zabýval, byl sport, jízda na koni a výcvik pro boj s kopím a mečem. Jedním z jeho společníků při těchto hrách a akcích byl William Compton, který se později stal královým důvěrníkem, u královského dvora sehrál důležitou roli. Opravdovým a nejbližším Jindřichovým přítelem již od dětského věku, byl Charles Brandon.¹³ Brandon byl nejdříve společníkem prince Artura a později mladšího prince Jindřicha. Soupeřili spolu ve všem, co bylo

¹⁰ Thomas More byl anglický právník, politik a spisovatel. V letech 1529-1532 zastával úřad lorda kancléře krále Jindřicha VIII., jehož byl blízkým spolupracovníkem a přítelem.

¹¹ Více viz ERICKSON, s. 18.

¹² Tamtéž, s. 19.

¹³ Charles Brandon byl první vévoda ze Suffolku a celoživotní přítel Jindřicha VIII.

možné, porovnávali síly a znalosti a netrvalo dlouho a Jindřich svého o několik let staršího přítele ve všech disciplínách překonal. Jejich výborné a důvěrné přátelství nemohlo již nic ohrozit.¹⁴

Přesto, že se Jindřich učil umění lovu, válečnickému umění a vynikal ve studiu latiny, dokázal být i vážný. Sympatie lordů a důstojníků si získával pořádáním honů a lovů, dvorní dámy obdivovaly jeho nadšení pro hudbu. Později se začal obracet k náboženským knihám, studoval teologii a zúčastňoval se bohoslužeb. Rád ve všem vynikal a chtěl být výjimečným dítětem.¹⁵ „*Jen jeden stín dopadl na jeho štěstí. Nebyl prvorozený: 'Nikdy nezískám královskou korunu, vždycky se budu muset podřizovat a přijímat rozkazy svého bratra, toho smutného a vyzáblého Artura.'*“¹⁶

2.2. Příjezd Kateřiny Aragonské, sňatek bratra Artura a jeho předčasné úmrtí

Kateřina Aragonská, byla dcerou Isabely Kastilské¹⁷ a Ferdinanda II. Aragonského,¹⁸ sjednotitelů Španělska. Podporovali zámořské cesty Kryštofa Kolumba a vytvořili ze Španělského království nejbohatší zemi v Evropě a neustále posilovali jeho politický vliv. Kateřina byla již od dětského věku vychovávána k tomu, že jejím osudem bude stát se anglickou královnou. Celý život toužila po tom, být vznešenou křesťanskou královnou, jako byla její matka. Král Ferdinand hledal pro svou dceru nejvýhodnějšího ženicha, proto rozhodl, že ji dá pouze princovi ze země Francii nepřátelské. Obchod byl uzavřen a celý Západ se

¹⁴ Více viz ERICKSON, s. 20-21.

¹⁵ Více viz RIVAL, Paul, *Šest žen Jindřicha VIII.*, Praha 2001, s. 19-21.

¹⁶ Tamtéž, s. 22.

¹⁷ Isabela Kastilská byla kastilská a aragonská královna v letech 1451-1504.

¹⁸ Ferdinand II. Aragonský byl král aragonský, sicilský, kastilský, neapolský, sardinský a navarrský v letech 1452-1516.

spojil proti Francii. Svatební smlouva se týkala tehdy teprve dvouletého anglického následníka trůnu, prince Artura.¹⁹

Snoubenci byli 19. května 1499 oddáni v zastoupení. Když v roce 1501 přijela Kateřina Aragonská do Anglie, čekal na ni princ Jindřich, který měl za úkol doprovodit nevěstu, jelikož podle španělských zvyků nemohl ženich vidět nevěstu před svatbou. Kateřina milým vystupováním ohromila jak prince Artura, tak i jeho mladšího bratra Jindřicha. Svatební obřad proběhl v katedrále sv. Pavla, kde již čekal princ Artur. Za přítomnosti královské rodiny a Londýňanů, byl pár oddán. Po obřadu se královny Kateřiny znovu ujal princ Jindřich, aby bratr Artur mohl vyřešit problémy v otázce majetkového podílu. Kateřina měla získat třetinu Walesu, Cornwallu a Chesteru. Po svatbě proběhlo deset dní honosných oslav, kterých se účastnil celý královský dvůr. Radostné líbánky ale nevyšly podle představ, neboť princ z Walesu náhle onemocněl neznámou chorobou. Ať už to byl mor nebo takzvaná potivá nemoc,²⁰ radovánky skončily tragicky. Když za necelých pět měsíců v roce 1502 Artur zemřel, následníkem trůnu se stal mladý vévoda z Yorku, princ Jindřich. Celou královskou rodinu i vdovu po zesnulém Arturovi tato událost natolik zasáhla, že se odebrali na svá panství do Greenwiche a Ludlow. Kateřina, která byla sama nemocná, se vyléčila až po několika týdnech. Během léčby se věnovala odpočinku a přemýšlení, avšak poslední vůlí manžela Artura byla zděšena, jelikož zanechal svůj veškerý majetek své nejoblíbenější sestře Markétě.²¹

Po nečekané události vyvstala otázka, kdo se stane princem waleským a dědicem královského trůnu. Jindřichovi bylo řečeno, že španělská princezna Kateřina by mohla ve svém lůně nosit následníka

¹⁹ Více viz RIVAL, s. 19-20.

²⁰ Potivá nemoc byla epidemická nemoc v Anglii v 15. a 16. Století.

²¹ Více viz ERICKSON, s. 34-35.

trůnu, proto musel vyčkat. Za těchto okolností se Kateřina stala pro prince Jindřicha méně přitažlivou.²²

2.3. Korunovace Jindřicha VIII. a svatba s Kateřinou Aragonskou

V roce 1503 se Jindřich zasnoubil s Kateřinou Aragonskou, jelikož jeho povinností bylo uzavřít mocensky výhodný sňatek a zplodit syna a dědice. Jindřich VII. sňatek odmítal povolit ze dvou důvodů. Kateřina byla po smrti své matky Isabely Kastilské pouhou aragonskou princeznou a otec chtěl pro svého syna manželku s lepším postavením. Kateřina musela prohlásit, že její manželství nebylo naplněno, na základě toho papež Julius II.²³ udělil papežský dispens,²⁴ avšak církev nepovolovala manželství s vdovou po zesnulém bratrovi. Jindřich se ale rozhodl, že na otcovy rady nebude dbát a s Kateřinou se ožení.²⁵ *„Erasmus Rotterdamský považoval Kateřinu Aragonskou za zázračně vzdělanou na to, že je žena. Byla to nesmírně inteligentní žena a pro Jindřicha VIII. duševně naprosto rovnocenná partnerka a holandský učenec ji ve skutečnosti považoval za učenější osobu, než jakou byl její královský choť. A právě v královnině komnatě v Greenwichi byli Jindřich a Kateřina dne 11. června 1509 v tichosti oddáni canterburským arcibiskupem Williamem Warhamem. Žádné veřejné oslavy se nekonaly a zřejmě nebyl dodržen ani odvěký obřad ukládání novomanželů na lože.“*²⁶ Po smrti svého otce Jindřicha VII., v dubnu 1509, zdědil Jindřich VIII. veškerý jeho majetek, který odpovídal 1 250 000 tehdejších liber. Začalo se uvažovat

²² Více viz RIVAL, s. 22.

²³ Julius II. úřad papeže zastával od roku 1503 až do své smrti v roce 1513.

²⁴ Dispens je udělení výjimky (ve smyslu prominutí, zproštění nebo osvobození) od zákona. Tohoto pojmu se používá především v kanonickém právu katolické církve. Neomezeně může dispens udělovat papež, udělovat ho ovšem mohou i jiní představitelé, například biskupové. Tohoto práva se užívá například při svatbách (například při svatbě věřícího s nevěřícím) či rozvodech.

²⁵ Více viz WEIROVÁ, Alison, *Jindřich VIII. král a dvůr*, Praha 2013, s. 26.

²⁶ Tamtéž, s. 27.

o korunovaci Jindřicha, která se měla stát pro tuto dobu velkolepou událostí a ukázkou odlišných povah otce a syna.

Dne 21. června roku 1509 odjel král i se dvorem do londýnského Toweru, kde před korunovaci pobývali všichni panovníci. *„Poté, co byl Jindřich prohlášen za krále, složil slavnostní korunovační přísahu a arcibiskup Warham²⁷ ho pomazal svatými oleji a vsadil mu na hlavu korunu svatého Eduarda Vyznavače.“* *„Dnešního dne byl posvěcen mladý muž, který je nehynoucí slávou našeho věku,“* rozplýval se nadšením Thomas More. *„Dnešní den je koncem našeho otroctví, pramenem naší svobody, počátkem naší radosti. Teď lidé poté, co se dočkali osvobození, běhají před tváří svého krále s rozzářenými obličejí.“²⁸* Po korunovaci se král a královna odebrali zpět do Westminsterského opatství, kde měly proběhnout náležité oslavy a velkolepá hostina, která měla být slavnější, než jakou zažil Caesar. Oslavy nečekaně ukončila smrt Margaret Beaufortové 29. června 1509, jeden den po dosažení plnoletosti krále. Na smrtelném loži požádala Jindřicha, aby si zvolil za svého rádce přísného a zbožného rochesterského biskupa Johna Fishera, který byl významným prelátem respektovaným v celém křesťanstvu, byl velmi vzdělaný a měl ty nejlepší předpoklady pro vedení mladého, nezkušeného krále. Dovršením Jindřichovy plnoletosti začala éra nového panovníka.²⁹

2.4. Noví lidé a „přirození rádci“ na dvoře Jindřicha VIII.

V roce 1502 byl William Warham vysvěcen na biskupa v Londýně, roku 1514 se stává lordem kancléřem a arcibiskupem z Canterbury. Dlouholetá služba pro církev a krále ho vyčerpala natolik, že roku 1515 složil svůj úřad a uchýlil se do ústraní. Na jeho místo nastoupil Thomas Wolsey. V začátcích svého panování se Jindřich VIII. o královské

²⁷ William Warham byl arcibiskup z Cantenbury v letech 1503-1532.

²⁸ WEIROVÁ, *Jindřich VIII. Král a dvůr*, Praha 2013, s. 30-31.

²⁹ Více viz tamtéž, s. 35-36.

povinnosti zajímal jen velmi málo, mnohé přenechal svému prvnímu ministrovi Wolseymu.³⁰ Wolsey byl roku 1515 jmenován lordem kancléřem a předsedou královské rady, později byl papežem Lvem X. jmenován papežským legátem v Anglii, ve svých rukou soustředil značnou moc. *„Přivedl tak Angličany k nové a překvapivé myšlence o možnosti spojit duchovní a světskou moc v rukou jednoho a téhož člověka. Wolsey, opojený svou mocí, jednal s Římem pohrdavě a díval se na něj spatra, chtěl podplatit shromáždění kardinálů a nechat se pomocí této korupce prohlásit za papeže. Hrozil církvi rozkoem, když nebude zvolen. Jeho hrozby připravovaly anglické katolíky na roztržku s Římem, ale ani Wolsey, ani král si v té době nedovedli takovou roztržku představit.“*³¹ Wolseyovou nejoblíbenější oblastí byla zahraniční politika. Zabýval se otázkou postavení Anglie mezi nejsilnějšími mocnostmi Francií a Španělskem, které v té době vládly západní Evropě, poměr sil těchto mocností musel zůstat zachován. František I. Francouzský³² a Karel V.³³ se vzájemně přeli o spojenectví s Jindřichem VIII. Kardinál Wolsey udržoval vztahy s oběma panovníky a zdánlivě se přikláněl ke spojenectví s Francií.³⁴

„V roce 1509 se Charles Brandon stal tělesným strážcem. Byl dokonalým společníkem krále, jehož vzhledem i postavou připomínal natolik, že ho mnozí považovali za jeho bratra z levého boku. Jindřich VIII. ho brzy začal zahrnovat úřady, důstojenstvími, poručenstvími, správčovstvími, koncesemi a výsadami a v roce 1513 ho pasoval na rytíře Podvazkového řádu. Brandon si sice duševně vůbec nemohl svému

³⁰ MAUROIS, André, *Dějiny Anglie*, Praha 1993, s. 186.

³¹ Tamtéž, s. 187.

³² František I. Francouzský byl francouzský král v letech 1515 až 1547. František I., příslušník dynastie Valois je ve Francii považován, za prvního renesančního monarchu. Doba jeho panování je známa rozvojem kultury a umění ve Francii. Byl současníkem krále Jindřicha VIII. Anglického a římského císaře Karla V.

³³ Karel V. Habsburský byl králem španělským (1516-1556), římským králem (od 1519), císařem římským (1531-1556), vévodou burgundským (1506-1556) a arcivévodou rakouským (1519-1521).

³⁴ Více viz MAUROIS, s. 187-188.

*pánovi rovnat, avšak přesto se stal dobrým dvořanem, vojákem a diplomatem a kromě toho byl oddaným a příjemným služebníkem, který si třeba i za cenu občanského porušení vlastních zásad udržel Jindřichovu přízeň až do smrti.*³⁵

Prvním královým správcem Svatého stolce³⁶ byl William Compton, který pracoval i pro Jindřichova otce a byl o několik let starší než Jindřich VIII. Zahraniční vyslanci Comptona oprávněně považovali za jednoho z nejmocnějších mužů u dvora a zahrnovali ho bohatými dary, jen aby si zajistili jeho přízeň.³⁷

Po Wolseym byl jmenován Thomas More velkým kancléřem Anglie, nesouhlasil s Jindřichovým rozvodem s Kateřinou Aragonskou a jako velezrádce byl popraven. V soudní reformě provedl mnoho změn, zabýval se problémy zločinu a trestu, práce, manželství a náboženství. Jeho nejznámějším dílem je Utopia z roku 1516.

Thomas Cromwel se nejvíce zasloužil o rušení klášterů, které byly spjaty s Římem, jejich majetky připadly králi, což zvýšilo jeho bohatství. Loajalitu vlivných osob si zajistil vyplácením podílů. Král si přisvojil právo na jmenování biskupů a zrušil církevní privilegia.

„Thomas Boleyn byl velmi vzdělaný a považovali jej za nejlepšího francouzsky hovořícího Jindřichova dvořana. Mluvil též dobře latinsky a zajímal se o humanismus. Začal se vypracovávat již ve službách Jindřicha VII. a stal se jedním z králových rádců. V roce 1509 se stal služebníkem těla a při oslavě nástupu Jindřicha na trůn byl kromě jiného jmenován rytířem Řádu lázně. Díky tomu měl přístup ke králi, což bylo u dvora veledůležité. Byl pracovitý, inteligentní a diskrétní, takže posléze

³⁵ WEIROVÁ, Alison, *Jindřich VIII. Král a dvůr*, Praha 2013, s. (doplňm)

³⁶ Svatý stolec je úřad římského biskupa, zahrnuje papeže i římskou kurii.

³⁷ Více viz WEIROVÁ, s. (doplňm)

*se stal vyslancem v Nizozemí, Francii a Španělsku. V roce 1530 se nechal Jindřich slyšet, že nezná lepšího vyjednavče než Boleyna.*³⁸

2.5. První válečné výpravy Anglie proti Francii

Celá Anglie očekávala srážku s Francií, protože to znamenalo skoro jisté vítězství a snadnou kořist. Wolsey byl vždy v blízkosti Jindřicha, nenápadně mu vnucoval své představy a snažil se mít všechny záležitosti pod kontrolou. Podle Wolseyho byla politická situace Anglie již neúnosná.³⁹ Šlechta se začala těšit na nově získané zámky a nová panství, vítězství bylo téměř jisté. Kateřina psala svému otci dopisy o porážce Francie, jen Jindřich nebyl válkou příliš nadšen, nijak ho nelákala. Ani území na druhém břehu moře, protože jeho milovaná Anglie byla krásná a bohatá. Jindřich pro jistotu vyslal posla k Ludvíkovi XII.⁴⁰ Žádal čtvrtinu francouzského území bez boje. Ludvík XII. s výsměchem nabídku odmítl a vyčkával na anglickou armádu. Dne 30. června 1513 Jindřich VIII. napadl Francii a jeho vojska porazila francouzskou armádu v bitvě u Spurs.

2.6. Spojenectví s Francií, provdání sestry Marie

„Roku 1514 Jindřich VIII. opustil své dosavadní spojence a uzavřel spojenectví s Francií, které měl zpečetit sňatek mezi jeho sestrou Marií a Ludvíkem XII. Svatba proběhla 9. října 1514 v Pikardii na severu Francie. Z Jindřichovy strany se beze sporu jednalo o ukázkou brilantní sňatkové diplomacie, žádná tudorovská princezna se neprovdala za významnějšího evropského velmože. Problém byl v tom, že Ludvík XII. byl třikrát tak starý jako jeho manželka, osmnáctiletá Marie, a zemřel již 1. ledna 1515. Marie se tak stala francouzskou královnou na pouhých

³⁸ HART, Kelly, *Osudové ženy Jindřicha VIII. Vrtkavá přízeň největšího z Tudorovců*, Frýdek Místek 2011, s. 62-63.

³⁹ Více viz RIVAL, s. 35.

⁴⁰ Ludvík XII. byl francouzský král v letech 1498-1515 a vévoda milánský v letech 1499-1500 a 1501-1512.

*dvanáct týdnů, spojenectví Anglie s Francií tudíž nemělo šanci vzniknout.*⁴¹

2.7. Nenaplněná touha po mužském dědici

Král Jindřich VIII. očekával narození dědice. Kateřina porodila šest dětí, jediným dítětem, které se dožilo dospělosti, byla dcera Marie, pozdější královna Marie I.⁴², narozená 18. února 1516. Posledním těhotenstvím roku 1518 byla dovršena snaha Jindřicha VIII. o mužského potomka. Jeho očekávání nebylo naplněno a král musel považovat dceru Marii za předpokládaného dědice. *„Mezitím princezna Marie, ještě ve věku batolete, poskytla Jindřichovi VIII. potřebný prostor na poli sňatkové diplomacie. V říjnu 1518 anglický král během jednoho ze svých návratů k alianci s Francií uzavřel s Františkem I. Francouzským dohodu, na jejímž základě byla dvouletá Marie zasnoubena se sedmiměsíčním dauphinem.*⁴³ *Král sice považoval Marii za svého předpokládaného dědice, avšak Anglie by takřka jistě odmítla malou dívku jako jeho následníka.*⁴⁴

2.8. Spojenectví s Habsburky a válka s Francií

Otázka anglického následníka trůnu zůstávala nedořešena. Jindřichova nerozhodnost v oblasti zahraniční politiky v letech 1521-1525 dohnala Anglii k válce s Francií. Jednalo se především o zajištění dynastie a následníka trůnu. Jindřich VIII. doufal, že by se dcera Marie provdala za Karla Habsburského, španělského krále a zvoleného jako císaře Karla V.⁴⁵ Nepřestával věřit v narození syna a příslibem své dcery Marie

⁴¹ CHLUBNA, Jan, „Z milosti Boží synové budou následovat.“ *Jindřich VIII, v zápase o zajištění dynastie Tudorů.* In: Historický obzor 23, 2012, 9-10, s. 195.

⁴² Marie I. Tudorovna byla královna Anglie a Irska od 19. Července 1553 do své smrti 1558. Stala se čtvrtým korunovaným panovníkem z rodu Tudorovců.

⁴³ Dauphin byl šlechtický titul příslušející prvorozeným synům francouzského krále a následníkům francouzského trůnu.

⁴⁴ CHLUBNA, Jan, „Z milosti Boží synové budou následovat.“ *Jindřich VIII, v zápase o zajištění dynastie Tudorů.* In: Historický obzor 23, 2012, 9-10, s. 195-196.

⁴⁵ Více viz WERNHAM, Richard B., *Before the Armada. The Emergence of the English Nation, 1485-1588*, New York 1972, s. 98-110.

dauphinovi v roce 1518, chtěl vyřešit spojenectví obou velmocí Anglie a Francie. Francouzský král však pro Angličany nepřicházel v úvahu. Císař Karel V., jako nejmocnější křesťanský vládce, chtěl pomoci Wolseymu k papežskému úřadu. Hlavním Jindřichovým záměrem v letech 1521-1525 nebylo provdat dceru Marii za Karla V., šlo zejména o zpětné získání bývalého anglického panství ve Francii nebo alespoň značný díl území. Jindřich těmito boji nezískal nic zásadního až na to, že vyčerpал značné množství peněz z královské pokladny. Dále zdůraznil, že i kdyby neměl nárok na celé Francouzské království, jsou zcela nezpochybnitelná dědická práva na bývalé državy jeho předků.⁴⁶ Rozčarovaný Jindřich VIII. se v roce 1524 rozhodl, že nebude bojovat, dokud nebude mít snadnou příležitost „*získat řečenou korunu nebo nějakou větší část svého dědictví*“.⁴⁷ Přesněji řečeno, začal tajně jednat o mírovém řešení s Francií. Později, se císař Karel V. tajně oženil s Isabelou Portugalskou⁴⁸, protože princezně Marii I. bylo pouhých devět let a španělský královský dvůr žádal dědice v co nejbližší době. Karel V. byl tímto krokem zproštěn svého závazku oženit se s Marií I., načež Jindřich reagoval v roce 1526 tím, že začal jednat o sňatku s králem Františkem I. Francouzským. Stále nepřestával doufat v narození mužského potomka, který by však musel vzejít z manželství s jinou ženou. Pravděpodobně v tuto dobu přicházejí první myšlenky na rozvod s Kateřinou Aragonskou.⁴⁹

⁴⁶ Více viz DRŠKA, Václav, *Anglo-francouzský konflikt a evropská politika ve 12. století, II. Anjouovské impérium nebo dvě království?* In: *Historický obzor* 5, 1994, 4, s. 77-80.

⁴⁷ SCARISBRICK, J. J., *Henry VIII*. New Haven, London 1997, s. 35-38.

⁴⁸ Isabela Portugalská byla španělská královna a císařovna Svaté říše římské. Stala se manželkou španělského krále Karla I., známého spíše jako Karel V., císař Svaté říše římské.

⁴⁹ Více viz CHLUBNA, Jan, „*Z milosti Boží synové budou následovat.*“ *Jindřich VIII. v zápase o zajištění dynastie Tudorů*. In: *Historický obzor* 23, 2012, 9-10, s. 198.

3. CESTA OD ANNY BOLEYNOVÉ K ROZCHODU S ŘÍMEM

3.1. Postavení Boleynů

Rodokmen Boleynových sahá až do 13. století. Matka Marie a Anny Boleynových, Kateřina Howardová, byla dvorní dámou Kateřiny Aragonské od roku 1509. Během roku 1520 postavení Thomase Boleyna se stále lepšilo, nepochybně proto, že byl výborný služebník. Svůj podíl na tom měl i poměr jeho dcery s králem. V roce 1522 se Thomas stal strážcem klenotnice, rytířem podvazkového řádu a v roce 1525 získal titul vikomt Rochford. Byl velmi vlivný a politicky založený, za své služby si nové tituly jistě zasloužil.

Boleynovým potomkům se dostávalo té nejlepší možné péče a vzdělání. Anna všechny zaujala svou povahou a bystrostí, zatímco Marie byla spíše prostopášnicí, kterou nic nezajímalo. Obě sestry byly na pozici u dvora připravovány již od dětství, plynule mluvily francouzským jazykem. Paříž v té době napodobovala celá Evropa, byla považována za nejhonosnější v celém křesťanstvu. Sestry se zde učily novým věcem a obě poprvé viděly vztahy krále s jeho milenkami.⁵⁰ „*Thomas Boleyn měl jako vyslanec ve Francii v letech 1518-1521 u francouzského dvora mnoho kontaktů byl pravděpodobně o Mariiných mimopracovních aktivitách informovaný. Měl přímo na očích, že jeho mladší dcera Anna do prostředí zapadla jako rozená francouzská šlechtična. Thomas Boleyn Annu požádal, aby u burgundského dvora zůstala ženou dobré pověsti.*“⁵¹

V roce 1515 francouzský král Ludvík XII. zemřel a budoucnost sester byla nejistá. Chodily do dívčí školy, v cizině se naučily to potřebné

⁵⁰ Více viz HART, Kelly, *Osudové ženy Jindřicha VIII. Vrtkavá přízeň největšího z Tudorovců*, Frýdek Místek 2011, s. 63-65.

⁵¹ IVES, Eric, *The Life and Death of Anne Boleyn*, Wiley 2004, s. 24.

a v Anglii svými dovednostmi všechny ohromily. Sestrami Boleynovými byl ve Francii a Anglii okouzlen každý, což se otci zamlouvalo.⁵²

3.2. Marie Boleynová

V roce 1520 odcestovala Marie ke královskému dvoru do Anglie, aby na ni otec mohl dohlížet a napravit její povahu. V té době se jí dostalo toho nejlepšího vzdělání, které bylo inspirováno humanismem, jelikož její otec byl také zapáleným humanistou. Marie byla zkušená dívka, která si po návratu do Anglie chtěla najít manžela a usadit se. Byla milá a půvabná, s plnými rty a krásnými hnědými očima okouzila každého. Nechyběla při žádné zábavě, byla ctižádostivá a stala se významnou dvořankou. Po příchodu ke dvoru si král jistě Marie všiml, ale samotný vztah začal pravděpodobně až o dva roky později.

Roku 1522 se konala maškarní hra nazvaná Útok na hrad ctnosti, kde ženy představovaly ženské ctnosti. Marie byla Laskavostí, Anna Vytrvalostí a Jindřichova sestra Marie Krásou. V této době už byla Marie Boleynová partnerkou krále a došlo i k prvnímu setkání Jindřicha a Anny. Jindřichův vztah s Marií trval přibližně čtyři roky a během této doby nejsou dochovány žádné záznamy, že by král Marii podvedl. Jejich vztah se stal velmi důvěrným, ačkoli Marie mohla krále kdykoli přestat milovat, ale odmítnout krále by bylo nepřijatelné. Vztah mezi nimi byl dlouhodobý, ale Jindřichovo velkou láskou opravdu nebyla. Můžeme si jen představit, jaké byly její pocity, když se dozvěděla, že Jindřich VIII. je bláznivě zamilován do její sestry Anny Boleynové.⁵³

3.3. Proces s Lutherem

V roce 1517 vydal Martin Luther devadesát pět tezí, které napadaly církevní zlořády. Odmítl prodávání odpustků, autoritu papeže, poutě,

⁵² Více viz HART, s. 64.

⁵³ Více viz tamtéž, s. 69-71.

pokání i kněžský celibát. Za tento krok byl odsouzen papežem a v roce 1521 ho Karel V. předvolal na zasedání sněmu ve Wormsu, kde Luther odmítl odvolat své protesty. Během této doby si získal mnoho stoupců v Německu, kde na základě jeho protestů, které vyvolal, došlo k násilným rozporům. Později se Lutherovo učení rozšířilo v celé západní Evropě a bylo považováno za jednu z největších hrozeb římskokatolického a křesťanského světa. Jindřich VIII. si nemohl dovolit, aby takové myšlenky, které Luther šířil, vedly k rozvrácení církve. Karlu V. a Františku I. Francouzskému byl udělen titul, první se stal nekatoličtějším králem a ochráncem Svatého stolce a druhý nejkréštanštějším králem. Od roku 1512 Jindřich VIII. také toužil po nějakém titulu, avšak nedostalo se mu té příležitosti. Až roku 1521 kdy byl znepokojen Lutherovými spisy, vycítil příležitost a sepsal zničující útok na Luthera, nazvaný *Obrana sedmi svátostí proti Martinu Lutherovi*. „*Jaký had se vplížil tak jedovatě jako ten, který nazval Nejsvětější svatý stolec v Římě Babylonem a papežskou autoritu tyranii a mění své jméno Nejsvětějšího římského biskupa na Antikrista?*“ Thomas More krále požádal, aby své výroky zmírnil, protože papež je stejný vladař jako on, a že by mohlo dojít k roztržce, nebo ještě hůře, k válce. Jindřich VIII. ale odmítal uposlechnout, nevěděl totiž, že o několik let později bude litovat, že nedal na rady Thomase Mora. Ještě v roce 1521 byly Lutherovy spisy spáleny a téhož roku byl králi papežskou bulou udělen titul *Defensor Fidei*,⁵⁴ v českém překladu obránce víry.⁵⁵

3.4. Anna Boleynová

Anna Boleynová přicestovala ke královskému anglickému dvoru pravděpodobně kolem roku 1522. O dataci jejího narození nejsou vedeny žádné záznamy. Byla prozíravá, náladová a měla arogantní povahu. Thomas Boleyn si velice brzy všiml, že Anna je chytrá a bystrá dívka

⁵⁴ Královna titul užívá i dnes, ačkoli není ochránkyní římskokatolické víry, nýbrž vyznání protestantské anglikánské církve.

⁵⁵ Více viz WEIROVÁ, Alison, *Jindřich VIII. Král a dvůr*, Praha 2013, s. 252.

a začal se věnovat jejímu vzdělání, aby se jí dostalo veškeré péče. Výborně si vedla v italském krasopisu a osvojila si i francouzský jazyk. Annino kouzlo bylo především v jejím temperamentu, měla černé oči a velmi dlouhé tmavé vlasy. Měla tu schopnost přimět každého muže, aby se mu líbila, i když z portrétů je známo, že krásou příliš neoplývala.⁵⁶

Roku 1515 pradědeček Anny, James Butler, hrabě z Ormonde, zemřel bez mužského potomka. Na jeho titul si činili nárok dva lidé, jedním z nich byl Piers Butler a druhým sir Thomas Boleyn. Spor se vlekl čtrnáct let bez výsledku, ačkoli v roce 1520 přišel Thomas Boleyn s nápadem, jak spory vyřešit. Jeho návrhem bylo provdání dcery Anny za Pierse Butlera, bez toho aniž by se kdokoli na cokoli zeptal Anny, její názor v tuhle chvíli nikoho nezajímal. Vyřešením této dohody byl pověřen Wolsey, který až v roce 1521 oznámil králi, že se s ním chce dohodnout na sňatku Pierse Butlera a dcery Thomase Boleyna. Jednání trvala tak dlouho, že v roce 1522 si Thomas Boleyn vše z neznámých důvodů rozmyslel a téhož roku Anna opouští Francii. Dohoda, kterou předtím mezi sebou uzavřeli Jindřich VIII. a Karel V., dovedla Anglii a Francii na pokraj války a anglickým obyvatelům, žijícím na francouzském území bylo doporučeno, aby se vrátili domů.

Od roku 1523 Anna působila jako dvorní dáma u Kateřiny Aragonské, kde během královských hostin poznala Henryho Percyho, který se do ní ihned zamiloval a učinil jí nabídku k sňatku. Vše se mělo prozatím udržet v tajnosti, ale netrvalo dlouho a Wolsey informoval krále. Jindřich VIII. byl touto zprávou natolik rozčilen, že požádal Wolseyho, aby ihned žádost zrušil a přiznal, že vůči Anně chová city. Anna byla ze zrušení sňatku velmi rozčílena proto, že byla Wolseym označena jako nevhodná partie. Po nečekané události byla na nějakou dobu odvolána zpět k otci do Francie. Jindřich VIII. byl se situací obeznámen a vše vypadalo v duchu přísloví, sejde z očí, sejde z mysli. Jindřich nadále

⁵⁶ Více viz WEIROVÁ, Alison, *Šest žen Jindřicha VIII.*, Brno 2009, 141-150.

udržoval vztah s Marií Boleynovou, který ale slábl. Anna se vrátila zpět kolem roku 1525 a opět začala jako dvorní dáma u Kateřiny Aragonské.⁵⁷

Roku 1525 ožil králův zájem o Annu, přitahovala ho vším, co jen bylo možné. Jindřich si byl jist, že tak jako získal každou ženu předtím, získá si i ji. Jindřich VIII. v roce 1526 požádal, aby byla Anna jeho milenkou, ta ale z předchozích zkušeností vztahu mezi králem a jeho sestrou Marií odmítla. Pro krále se tím ale nic neměnilo i nadále o Annu usiloval a její odmítavost ho přitahovala ještě více. *„Tak dobře paní,“ řekl jí, „budu nadále žít v naději.“* Pak ovšem byla řada na Anně, aby vyjádřila svůj úžas: *„Nechápu, nemocnější králi, jak byste si měl uchovat takovou naději! Vaší manželkou nemohu být vzhledem ke své nehodnosti, a rovněž z toho důvodu, že královnu už máte. Vaší milenkou nebudu.“*⁵⁸ Anna se Jindřichovi svěřila s tím, že své pannenství dá pouze muži, kterého si vezme a jak již bylo zmíněno, on už jednu ženu měl. Zanedlouho poté, začal Jindřich uvažovat, zda jeho manželství vůbec bylo naplněno, a když si král něco usmyslel, netrvalo dlouho, než se myšlenky staly skutečností. Anně se dostávalo mnoho královny přízně, neustále ji něčím obdarovával a nebyly to dary, které by dostával kde kdo, především když Anna byla pouhou konkubínou. Thomas Boleyn získal v roce 1527 titul hraběte z Ormonde a jeho dcera povýšila na lady Annu. Jindřich VIII. byl toho názoru, že vše má svůj smysl, že on je „bohem“ Anglie a Anna by neměla být pouhou milenkou.⁵⁹

3.5. Snaha o rozvod s Kateřinou Aragonskou

První myšlenky na rozvod s Kateřinou Aragonskou napadaly Jindřicha už mnohokrát v předchozích letech, avšak problém se stal skutečným až roku 1527, kdy byl Jindřich okouzlen Annou Boleynovou a vážně stál o sňatek právě s ní. Král byl přesvědčen, že zhřešil, protože uzavřel

⁵⁷ Více viz WEIROVÁ, Alison, *Šest žen Jindřicha VIII.*, Brno 2009, s. 157.

⁵⁸ Tamtéž, s. 152-156.

⁵⁹ Více viz HART, s. 107.

manželství s vdovou po svém bratru Arturovi a skutečnost, že neměli mužského potomka, si vysvětloval tím, že Bůh nebyl s jeho volbou spokojen. O manželských problémech byl ihned informován Wolsey, který s arcibiskupem Warhamem svolal církevní soud kvůli projednání Jindřichových pochyb. Většina dvořanů však byla přesvědčena, že jde jen o záminku a pravou příčinou je milenka Anna Boleynová. Byl to možná jeden z důvodů, ale hlavním důvodem byl stále mužský potomek a Jindřich už ani nedoufal v to, že od Kateřiny Aragonské by se ho mohl dočkat.

Začátkem června 1527 dorazila do Anglie zpráva o vyplenění Říma císařskými žoldnéři. Král ihned začal počítat s odmítnutím jeho žádosti o rozvod. Na to reagoval kardinál Wolsey tím, že osobně odcestoval do Francie, kde chtěl získat podporu krále Františka I., který byl jejich nadějí, a doufali, že přesvědčí papeže.

Dne 22. června 1527 navštívil král svoji choť v její komnatě a bez okolků ji sdělil, že už s ní nadále nechce žít, a také, že situace se projedná v Římě, kde papež Klement VII.⁶⁰ prohlásí jejich sňatek za neplatný.⁶¹ Kateřina rozhodně nechtěla uznat svojí porážku, a už vůbec ne kvůli jakési lady Anně. Kateřina byla rozhodnutím natolik zdrcena, že požádala o pomoc svého synovce císaře Karla V., tímto krokem začal případ, známý jako „králova velká věc“, chybně nazývaná rozvodem. Stala se jednou z neznámějších žádostí o rozvod, jaká dosud byla známa v celých dějinách Evropy. Zahraniční politika Anglie byla velkou věcí ovlivňována po celé desetiletí. Na vztahu krále a královny se ale rozhodně nic nezměnilo, trávili spolu volný čas a komunikovali, zatímco vyčkávali na rozhodnutí papeže.⁶² V tu dobu ještě ani jeden z nich netušil, že proces potrvá celých šest let. Pozice kardinála Wolseyho začala slábnout a dvořané začali žádat o rady

⁶⁰ Klement VII. byl papežem v letech 1523-1534. Kardinálem byl v letech 1513-1523.

⁶¹ Více viz HART, s. 290.

⁶² Více viz WEIROVÁ, Alison, *Jindřich VIII. Král a dvůr*, Praha 2013, s. 290-291.

především krále a jeho milenku Annu. V rozhodnutí rozvodu si papež dával načas a Jindřichova důvěra ve Wolseyho začala upadat.⁶³ V otázce řešení „velké věci“, kterou byl nazýván proces rozvodu s Kateřinou Aragonskou, byl Jindřich posedlý přesvědčením, že má pravdu a láskou k Anně Boleynové. Po neustálých dohadách se Anna rozhodla, že se vrátí zpět do Hever Castle a v letech 1527 až 1529 byla u dvora viděna jen málokdy. *„Jindřich stále na papežovi požadoval zrušení manželství. Naneštěstí pro něj byl tehdy papež v rukou císaře Karla V., Kateřinina synovce. Karel by těžko dovolil manželství zrušit, a tím královnu Kateřinu ponížit. Papež Klement VII. se dostal do nezáviděníhodné situace. Odmítnutí Jindřichovy žádosti by mohlo ohrozit katolictví v Anglii, vyslyšení by zase znamenalo, že císař Karel papežství doslova pohltí. Snažil se tedy získat čas. Ustanovil papežský soud, který měl situaci v Anglii prozkoumat. Záležitost se vlekla tak dlouho, jak jen to šlo, ale nakonec Klement odmítl manželství zrušit.“*⁶⁴ V září 1527 byl vyslán Jindřichův sekretář doktor William Knight do Říma, aby usiloval o dispens, který zaručí papežskému legátovi Wolseymu pravomoc ověřit záležitost ohledně králova manželství. Rozhodnutí se poté předložilo Klementovi VII., který se jím, jak Jindřich doufal, bude řídit a Kateřinu zmocní práva na odvolání. V tu dobu však Jindřichovi ještě nebylo známo, že Karel V. ihned po odjezdu Williama Knighta sdělil papeži, že je *„odhodlán zachovat královnina práva“* a požadoval, aby nevedl žádné kroky, které by jakýmkoli způsobem vedly k prohlášení sňatku s Kateřinou Aragonskou za neplatný, a už vůbec si nepřál jednat o případu v Anglii. Wolsey doufal, že papež bude shovívavý a žádost kladně vyřeší ve prospěch Anglie, jelikož král prokázal jisté služby církvi a navrhl, že císaři vyhlásí válku, a tím osvobodí papeže z jeho zajetí. V tu chvíli, ale nešlo poskytnout takový dispens, který by manželství uznal za neplatné, nicméně papež byl ochoten vydat dispens, jenž by

⁶³ Více viz HART, s. 113.

⁶⁴ NORTH, James B., *Dějiny církve od Letnic k dnešku*, Praha 2001, s. 163.

umožňoval Jindřichovi znovu se oženit, pokud by jeho manželství bylo v budoucnu prohlášeno za neplatné. Dokument vešel v platnost 1. ledna 1528 a rovněž povoloval Wolseymu šetření případu králova manželství, avšak bez práva na řízení konečného rozsudku. Klement VII. si byl vědom, k čemu se právě upsal, ale zároveň cítil obavy z císaře. Žádal Jindřicha, aby se znovu oženil, bez jakéhokoli podílu Svatého stolce, s tím král ale nebyl spokojen, jelikož musel brát na vědomí stabilitu nástupnictví.⁶⁵ *„Mezitím Wolsey poslal do Říma písemnou žádost o jmenování dalšího legáta, který by měl pravomoc vyhlásit v králově případě rozsudek. Navrhl, aby se jím stal kardinál Lorenzo Campeggio, který začal svou životní dráhu jako právník a po manželčině smrti se stal církevním hodnostářem a rychle získal kardinálský klobouk. Už předtím navštívil Anglii a na královo doporučení byl jmenován biskupem salisburským. Klement VII. odpověděl, že nemůže Campeggia postrádat, a naznačil, že Wolsey má prohlásit rozvod sám a poté usilovat o jeho schválení papežskou konzistoří, což byl další postup natolik plný nejistot, že se v takovém případě nedalo počítat s Jindřichovým souhlasem.“*⁶⁶

Dne 22. ledna 1528 vyhlásila Anglie společně s Francií válku Karlu V., což nebylo v Anglii považováno za dobré řešení, jelikož to ohrožovalo obchodní spojení s Nizozemím. V únoru 1528 se konalo shromáždění v Hampton Courtu svolané Wolseym, na kterém se sešli znalci kanonického práva⁶⁷ a dospěli k závěru, že král má i nadále naléhat na papeže ohledně sestavení dekretální komise, jež by zaručila pravomoc Wolseymu pro vyhlášení konečného rozsudku Jindřichova manželství. Téhož měsíce byl králem do Říma vyslán doktor teologie Edward Fox, znalec kanonického práva a doktor obojího práva⁶⁸ Stephen Gardiner, který byl náboženským konzervativcem a netajil se svou

⁶⁵ Více viz WEIROVÁ, *Šest žen Jindřicha VIII.*, Brno 2009, s. 167-178.

⁶⁶ Tamtéž, s. 178-179.

⁶⁷ Náboženské právo katolických, pravoslavných a anglikánských církví, soubor pravidel (kánonů) platných v určité křesťanské církvi

⁶⁸ Doktor římského i kanonického práva.

věrností ke králi. Gardiner a Fox se v březnu roku 1528 setkali s papežem, kdy jim Klement VII. sdělil, že Jindřich chce prohlásit manželství za neplatné, jen kvůli svým osobním důvodům, kvůli lásce k jiné ženě, která ani není hodna jeho postavení. Gardiner měl ihned připraveno několik argumentů na královu obhajobu, především to, že stále neměl mužského potomka a královna trpí jistými chorobami, kvůli kterým už mezi nimi nikdy nedojde k bližšímu styku. Papež nakonec souhlasil s vysláním Campeggia do Anglie, kde měl posoudit Wolseyův případ, nesouhlasil však s vydáním příslušeného dekretu. Nebylo to přesně rozhodnutí, které Jindřich očekával, přesto byl optimisticky naladěný, jelikož to znamenalo začátek.⁶⁹

Kardinál Campeggio dorazil do Londýna až počátkem října roku 1528. Campeggio byl papežem požádán o uzavření míru mezi králem a královnou a pokud to nebude možné, chtěl po královně, aby vstoupila do kláštera a Jindřichovi tak umožnila uzavřít nové manželství. Královna si však trvala na svém a odmítala obě tyto varianty, byla přesvědčena, že je stále královou chotí a tak to i zůstane. Klement VII. dal jasně najevo, že Jindřichovi poskytne cokoli, jen ne dispens ohledně rozvodu a trval na tom, že dispens papeže Julia II. je platný, i když ho král neuznával. Anna Boleynová se neustále nemohla vyrovnat s tím, že Jindřich i nadále stoloval s Kateřinou u jednoho stolu a zachovával alespoň vnější zdání dobrého vztahu, aby udělal dobrý dojem na papežského legáta.

Počátkem roku 1529 se konaly přípravy obou papežských legátů na konzultaci o prohlášení králova manželství za neplatné. Královně Kateřině bylo navrženo, aby ji zastupoval William Warham, ačkoli bylo známo, že byl věrným poddaným krále a královna si nebyla jista, zda by byl v řešení případu nestranný. Zvolila si tedy mnohem důvěrnějšího druhého právního zástupce Johna Fishera, rochesterského biskupa.⁷⁰

⁶⁹ Více viz WEIROVÁ, *Šest žen Jindřicha VIII.*, Brno 2009, s. 304-308.

⁷⁰ Více viz tamtéž, s. 179-181.

„Dne 31. května, když legátský soud zahajoval jednání v kapitulní síni dominikánského kláštera Blackfriars v Londýně, Wolsey, který udělal opravdu vše, aby král nemohl za žádnou cenu proces prohrát, sršel sebedůvěrou a spokojeností. Lidé projevovali o proces nesmírný zájem nejen proto, že i v Anglii se ještě nikdy předtím nestalo, aby král a královna byli předvoláni před soud.“⁷¹ Nějakou chvíli se zdálo, že k líčení možná ani nedojde, jelikož po předvolání královny do síně, nešla na své vyhrazené místo a rozhodla se jít za králem a na kolenou ho odprosila, aby ji ušetřil tohoto ponižujícího procesu. Prohlásila, „že mu vždy byla věrnou chotí, a když si ji bral, byla čistou pannou, jíž se žádný muž nedotkl“. „A bude-li to uznáno za pravdivé nebo ne, to ponechávám na vašem svědomí.“ A dodala, „že bude-li král přesto trvat na svém, pak svěří svou při do rukou Božích“. ⁷² Král byl tímto Kateřiným krokem zaskočen, královna mu složila poklonu a bez ohledu na hlasité prosby, aby se ihned vrátila zpět, odešla ze zasedací síně. To ale nezměnilo nic na tom, že proces nadále pokračoval i za nepřítomnosti královny. Následovalo několik dní, během nichž se vedly nekončící výpovědi očitých svědků, které byly buď ve prospěch krále, nebo královny, ačkoli se spíše přikláněly na stranu Jindřicha. Campeggio všem okolnostem přihlížel, beztoho, aniž by dal cokoli najevo a nakonec 23. července 1529, na žádost papežových pokynů, odročil na dobu neurčitou jednání do Říma.⁷³

Za těchto okolností bylo pravděpodobné, že pokud by byl případ projednáván v Římě, mohl by být rozsudek učiněn ve prospěch královny. Královnin právní zástupce, rochesterský biskup John Fischer, dosáhl pro svou královnu malého vítězství, když odhalil zfalšovanou pečeť a podpis na jednom z dokumentů, čímž prakticky odhalil nepoctivost královských rádců. Přelíčení neustále pokračovala, a ani Kateřina, ani Jindřich se jich

⁷¹ WEIROVÁ, *Šest žen Jindřicha VIII.*, Brno 2009, s. 308.

⁷² CAVENDISH, Georgie, *The Life and Death of Cardinal Wolsey*, London 2012.

⁷³ Více viz WEIROVÁ, *Šest žen Jindřicha VIII.*, Brno 2009, s. 190-196.

často nezúčastňovali, vše přenechávali svým právním zástupcům. Kardinál Wolsey se mezitím snažil získat bulu s dekretem, avšak papež mu výslovně zakázal ji použít. „*To bude znamenat mou zkázu!*“⁷⁴ nařikal. Ani návštěva u samotné Kateřiny, kterou ho pověřil král, neměla žádný význam, Wolsey si uvědomoval potřebu jiného řešení. Král, chtěl přinutit parlament ke zrušení sňatku, ale jednání byla natolik zdlouhavá, že mezitím Karel V. a František I. uzavřeli mír. Jindřich se tím pádem ocitl v politické izolaci. V tu chvíli našla Kateřina nového spojence v podobě španělského velvyslance Eustacha Chapyuse⁷⁵, velmi chytrého a schopného právníka s vynikajícími schopnostmi, který byl odhodlán královně pomoci. Měl zhodnotit situaci v Anglii a podával zprávy do své země.

3.6. Pád a smrt kardinála Thomase Wolseyho

U královského dvora začalo být všem jasné, že se kardinál Wolsey ocitl v nemilosti. Svou pomstu připravila i Anna Boleynová, která se svými stoupenci usilovala o odstranění Wolseyho. V říjnu roku 1529 byl zbaven úřadu lorda kancléře a veškerých práv týkajících se kardinála, který věnoval všechn svůj majetek Jindřichovi VIII. a po milostivém svolení krále se uchýlil do skromného sídla. Jindřich VIII. sesadil Wolseyho na podzim roku 1529 za údajné trestné činy proti praemunire.⁷⁶ Tlaky proti církvi si po pádu kardinála zasloužily bližší zkoumání. Nebyla rozlišována opatření proti církvi a opatření proti papeži, vše spolu souviselo. Významné byly také královy cíle a metody. Samozřejmě, že toto soudní řízení s Wolseym byl morální podvod. Vše, co udělal, bylo provedeno se souhlasem krále. Ostatní biskupové a duchovní měli malou pravomoc, byla proti nim vedena správní a finanční opatření. Byli sledováni pro jejich vlastní dobro a za závažné trestné činy,

⁷⁴ WEIROVÁ, *Šest žen Jindřicha VIII.*, Brno 2009, s. 196.

⁷⁵ Eustach Chapyus byl diplomat a velvyslanec Španělska na anglickém dvoře.

⁷⁶ Praemunire byl zákon, který zakazoval tvrzení o nadřazenosti papežské pravomoci v Anglii vůči svrchovanosti panovníka.

kteří spáchali, museli být potrestáni jako důkaz zastavení recidivy a příklad pro ostatní, kteří jej následovali. Významné bylo, že přijal svou vinu na praemunire. Zatčením a zastavením jeho činnosti, byly skutečně pozastaveny útoky na církev. Ten, kdo zacházel nebo jednal s Wolseym jako s papežským legátem, by mohl být vystaven stejnému trestu jako on. Všichni kněží, kteří ho mlčky nebo výslovně uznávali, byli v ohrožení.

V prvním návrhu zákona, který byl předložen v Dolní sněmovně, udělila církev milost za trestné činy, vyplývající z navádění duchovenstva. Na podzim roku 1530 se sliby staly realitou. Patnáct z vyšších duchovních bylo obviněno z trestných činů proti statutu praemunire. Soud královské lavice byl informován, že jmenovaní kněží se dohodli s Wolseym, který obdržel část svého ročního příjmu z mrtvých, a tak podporoval tento orgán, který byl jím samotným přijat jako nezákonný, v říjnu 1529. Mnohem horší bylo obvinění, že pokud s ním kdokoli spolupracoval, dopouštěl se trestného činu. Celá duchovní Anglie podporovala a udržovala spojení s kardinálem. V pozdějším návrhu zákona duchovenstvo požádalo o potvrzení všech svých starých výsad, přesnou definici trestných činů, nezákonné a nelegální činnosti duchovní jurisdikce. Jindřich VIII. pohrozil trestním stíháním duchovních a ztrátou jejich majetku a úřadu, jelikož se chtěl dohodnout na souhlasu s rozvodem. Vyhržoval biskupům, že pokud neustanoví vše v jeho prospěch, tak je zničí.⁷⁷ Wolsey nikdy nesouhlasil s prohlášením sňatku s Kateřinou za neplatný. Podpořil i výzvu Karla V. o odloučení Anny a stále naléhal na papeže, aby vše vyřešil ve prospěch královny. Avšak tentokrát se osudně mýlil, jelikož neodhadl sílu králových citů k Anně. Anna si žádala pomstu a kardinála se chtěla zbavit za jakoukoli cenu. Wolsey byl obviněn ze zrady a zatčen 4. listopadu 1530 a poté ho eskortovali do Londýna, kde v augustiniánském klášteře Panny Marie

⁷⁷ Více viz BERNARD, G. W., *Henry VIII And The Remaking Of The English Church*, London 2009, s. 43-50.

v Leicesteru dne 29. listopadu 1530 zemřel.⁷⁸ V období po pádu Wolseyho se nátlak na vedoucí duchovní stupňoval a cílem krále bylo postavit církvev do takové pozice, ve které nebyl možný žádný jiný postoj, než stát na straně krále. Nebyla rozlišována žádná opatření proti papeži a proti církvi, vše spolu souviselo.⁷⁹

⁷⁸ Více viz HUTCHINSON, Robert, *Dynastie zrady. Sláva a pád tudorovského rodu*, Praha 2010, s. 71-72.

⁷⁹ Více viz BERNARD, s. 43-50.

4. ODRŽENÍ OD ŘÍMA, PRŮBĚH A DŮSLEDKY

4.1. Jindřich VIII. hlavou anglikánské církve

Začátkem roku 1530 byl papeži odeslán rozsáhlý dokument obsahující žádost o urychlené rozhodnutí ve věci králova rozvodu s Kateřinou Aragonskou. Řím však neměl pro rychlé vyřízení pochopení. Jindřich VIII. již byl ochoten podstoupit jakékoli radikální změny a královně řekl, že pokud by papež vynesl rozsudek v její prospěch, rozhodně by se jím neřídil. Myšlenka na odtržení Anglie od celého křesťanstva Kateřinu děsila a stále se nemohla smířit s tím, že přesně toho chtěl král dosáhnout. Zpráva z Říma stále nepřicházela a král již byl pevně přesvědčen, že se jednalo o úmyslná odkládání. Rozhodl se, že je nevyhnutelné, aby věc vzal do svých rukou. V únoru roku 1530 se Karel V. vydal do Bologne, kde měl být korunován papežem. Jindřich VIII. využil situace a vyslal Cranmera, jehož úkolem bylo sdělit císaři, že král žádal o uznání neplatnosti sňatku, jen aby ulevil svému svědomí a dosáhl klidu ve svém království. Cranmer bohužel problém nevyřešil a bylo jisté, že Klement VII. si netroufal odporovat císaři. Jindřich se tedy obrátil na francouzského vyslance, kterému sdělil, že na doporučení Tajné rady a parlamentu se nadále nechtěl odvolávat papeži. Kateřina však doufala právě v papeže. Celé léto roku 1530 zasílala papeži jeden dopis za druhým a žádala, aby žádosti vyhověl v její prospěch. Tyto skutečnosti rozhodně neměly žádný vliv na Jindřicha VIII. a samotný císař byl v tu chvíli přesvědčen, že král si vezme Annu Boleynovou ať už s papežovým svolením nebo bez něj.

Císař věnoval celý rok 1530 naléhání na papeže a žádal, aby uznal žádost ve prospěch Kateřiny a Annu Boleynovou odloučil ode dvora, dokud by nevynesl rozsudek. Karel V. udělil Chapuysovi plnou moc v královnině případu, požadoval jednání v jejím plném zájmu a udělil mu veškerou volnost, kterou potřeboval. Navzdory veškerému nátlaku Karla

V. a Chapyuse se papež stále neměl k vynesení konečného rozsudku. Vzhledem k okolnostem bylo zakázáno veškeré podplácení představitelů univerzit a také, aby se mluvilo o všem, co se týkalo velké věci. Znamenalo to ohrožení anglické vlády a nově jmenovaný lord kancléř Thomas More, byl zásadně proti uznání neplatnosti sňatku. V prosinci roku 1530 byl král předvolán do Říma, aby obhájil svá rozhodnutí. Jindřich se však rozhodl, že bude mlčet a papežem byl již natolik pobouřen, že ztratil veškerou úctu ke Svatému stolci. Začal se věnovat stoupencům Anny Boleynové, kteří žádali reformu anglické církve. Byl si natolik jist, že církev v Anglii na tom bude o mnoho lépe, když se on sám stane její hlavou, než aby se i nadále podřizoval papeži. Jak bylo známo, když si král něco umanol, ihned muselo být po jeho, a tímto krokem byl natolik přesvědčen, že rozchod s Římem se stal nevyhnutelným. Začal připravovat plán arcibiskupa Cranmera a Anna se začala chystat na to, že se stane královnou.⁸⁰

„Dne 21. ledna roku 1531 se ve Westminsteru sešlo shromáždění duchovních canterburské a yorské arcidiecéze a každý, kdo se alespoň trochu vyznal v anglických záležitostech, to považoval za příznačné, poněvadž důležité církevní reformy mohly být uskutečněny pouze se souhlasem takového shromáždění. A skutečně přede dveřmi bylo něco závažného, setkání znamenalo začátek anglické reformace.“⁸¹

O výhodách odtržení byl nakonec přesvědčen i Thomas Cromwell, který byl v královských službách již od roku 1521. Cromwell neměl zábrany, byl všestranný a dosahoval výsledků, které král žádal. Po pádu Wolseyho byl na významném politickém vzestupu a jeho působení se mělo stát vzorem budoucí vlády. *„Dne 7. února roku 1531 vystoupil král v parlamentu s požadavkem, aby ho anglická církev napříště považovala a uznávala za jediného ochránce a svrchovanou hlavu. Ani parlament, ani shromáždění duchovních se mu neodvážily postavit na odpor,*

⁸⁰ Více viz WEIROVÁ, *Šest žen Jindřicha VIII.*, Brno 2009, s. 208-211.

⁸¹ Tamtéž, s. 211.

a arcibiskup Warham 11. února oznámil, že duchovenstvo je ochotno uznat krále za svrchovanou hlavou anglické církve, jak jen to dovoluje Kristův zákon, což byla podmínka, na niž Jindřich po kratším vzrušeném jednání přistoupil. Církev v Anglii od té doby neuznávala papeže, o kterém se vyjadřovala jako o římském biskupovi, jemuž se angličtí biskupové nezavazovali slibem poslušnosti a který v zemi neměl žádnou pravomoc, pokud šlo o záležitosti kanonického práva.⁸²

Panovníkům se stal hlavou církve v Anglii a jeho nový titul byl potvrzen, jelikož parlament zákon ihned schválil a poté ho oznámil Angličanům veřejnou proklamací. Jindřich VIII. tak soustředil ve svých rukou veškerou světskou i církevní moc nad poddanými. Nová opatření se nesečkala s rozsáhlejším odporem. Našlo se několik odvážlivců, kteří se proti tomuto kroku obrátili. Mezi nimi byl rochesterský biskup John Fisher, který nesouhlasil s tím, aby se Jindřich VIII. stal hlavou církve, protože byl toho názoru, že vše bylo proti božímu zákonu. Názory Johna Fishera se králi nelíbily a nebyli s nimi spokojeni ani stoupenci Anny Boleynové, což vedlo k myšlence na jeho odstranění. Dalším odpůrcem byl Thomas More, kterého roztržka s Římem děsila natolik a tím spíš, že se s ní jako lord kancléř musel mlčky vyrovnat. Názory Thomase Mora na královu velkou věc byly všeobecně známy, čímž si také získal mnoho nepřátel. Cromwell, jmenovaný členem Tajné rady, zaujal místo králova hlavního rádce.

Začátkem jara roku 1531 požádal Jindřich znovu Kateřinu Aragonskou, aby zrušila své odvolání podané do Říma. Kateřina odmítla a napsala Karlu V. list, v němž ho žádala, aby přinutil Klementa VII. vydat rozhodnutí dříve, než proběhne další zasedání parlamentu, v říjnu. V dubnu téhož roku navštívil Jindřicha papežský nuncius, který králi sdělil, že vše může být projednáváno pouze v Římě, na což král odmítal přistoupit i za cenu toho, že by ho papež měl exkomunikovat. V té době

⁸² WEIROVÁ, *Šest žen Jindřicha VIII.*, Brno 2009, s. 212.

přišel na obtíž králi arcibiskup canterburský. Warham byl však velmi nemocný, proto se král rozhodl vyčkat, dokud nezemře. Po smrti Warhama měl zaujmout jeho místo Cranmer, který byl důvěrným královým stoupencem. Jindřich VIII. se nadále snažil, aby Kateřina vzala zpět své odvolání. Dne 31. května 1531, vyslal zástupce Tajné rady, kteří měli za úkol královnu přesvědčit, aby byla rozumná a krále uposlechla. Královna i tak odmítla udělat, co po ni král žádal. Popřela jeho supremaci a prohlásila, že *„jediným skutečným suverénem a zástupcem božím, který má právo soudit duchovní záležitosti“*, je papež.⁸³ Na základě veškerých okolností, se král rozhodl, že se navždy rozejde s Kateřinou Aragonskou.⁸⁴ V červenci roku 1531 Jindřich konečně vyhnal Kateřinu ode dvora, aniž by se rozloučil a od té doby se již nikdy nesetkali. Tím se vyřešila dlouholetá podivná situace mezi dvěma soupeřícími ženami, avšak konečný rozsudek v otázce Jindřichova rozvodu stále nepřicházel.⁸⁵

4.2. Setkání v Calais a Boulogni

Jindřich VIII. byl nadšen, že se Anna v nejbližší době stane jeho ženou a královnou. Zajistil tedy pro Annu určité společenské povýšení, jaké měly i urozené paní ve Francii, se kterými se měla zakrátko setkat. Dne 1. září 1532 při honosném obřadu ve Winsdoru ji osobně udělil titul paní markýzy z Pembroke.⁸⁶ *„Některým lidem připadalo příznačné, že se v Annině nobilitační listině, stvrzující její povýšení do panského stavu, v souvislosti s mužským dědicem neuvádí obvyklá formulace zákonně zplození. Kladli si otázku, zda Annin markýzský titul není odměnou za to, že podlehla králi, zároveň prostředkem, jak zajistit, aby všechny děti, ať už manželské či nikoli, zrozené z jejího těla byly náležitě zaopatřeny. Poněvadž je téměř jisté, že po Warhamově smrti se Anna, která se*

⁸³ WEIROVÁ, *Šest žen Jindřicha VIII.*, Brno 2009, s. 217.

⁸⁴ Více viz tamtéž, s. 217-219.

⁸⁵ Více viz HART, s. 120-121.

⁸⁶ Více viz HUTCHINSON, s. 73.

*s důvěrou spoléhala, že se brzy provdá, stala královo milenkou v úplném smyslu.*⁸⁷

Jindřich chtěl, aby Anna při návštěvě Francie stála po jeho boku jako královna, jen bez případného titulu. Po Kateřině žádal, aby odevzdala veškeré klenoty patřící anglickým královnám, aby je mohla nosit Anna. Kateřina odmítla, avšak Jindřich neustále naléhal, že ji nakonec nezbylo nic, než aby se podřídila. Bez ohledu na veškeré Anniny přípravy na setkání ve Francii, nenašla ani u jedné z královských dam zalíbení. Vzhledem k okolnostem bylo nakonec rozhodnuto, že Jindřich odjel na setkání s Františkem I. sám. Dne 11. října 1531 se král s Annou vydal na cestu do Calais, kde ho doprovázela, jako by už byla královnou. Začaly kolovat pověsti, že král si jistě Annu v Calais vezme. Přípravy na setkání vrcholily a 19. téhož měsíce dorazil král František I. do Bolougne. Dva dny poté se setkal s Jindřichem VIII. a ihned přistoupili k projednávání královy velké věci. František I. slíbil, že využije svůj vliv, který měl na papeže a přimluvil se ke kladnému vyřešení královy pře. Francouzský král informoval Klementa VII. o spojení uzavřeném mezi ním a králem a ujistil ho, že obavy, které měl z císaře, byly zbytečné. František I. vyznamenal 24. října Norfolk a Suffolka Řádem svatého Michala a následujícího dne odjel s Jindřichem do Calais, kde se konala slavnostní večeře, býčí zápasy a mnoho dalších akcí. Závěrem návštěvy 29. října doprovodil Jindřich Františka až do Francie, kde se oba panovníci rozloučili.⁸⁸

4.3. Tajný sňatek s Annou Boleynovou

Krátce po návratu z Calais, v polovině ledna 1533 zjistila Anna, že je v jiném stavu. Jindřich musel ihned jednat, aby jeho dlouho očekávaný syn vzešel z manželství. Formality ponechal na arcibiskupovi Cranmerovi a tajně se s Annou oženil. Svatba se konala 25. ledna 1533 v York Place

⁸⁷ WEIROVÁ, *Jindřich VIII. Král a dvůr*, Praha 2013, s. 341-342.

⁸⁸ Více viz tamtéž, s. 342-346.

a král zřejmě předstíral, že k uzavření sňatku měl svoleno i od samotného papeže. Sňatek byl možná tajný, avšak Jindřich i Anna o něm hovořili, jako o běžné záležitosti.⁸⁹ V únoru 1533 vydal papež Klement VII. devět papežských bul, potřebných k tomu, aby mohl být Cranmer vysvěcen na arcibiskupa z Canterbury.⁹⁰ K vysvěcení Thomase Cranmera na canterburského arcibiskupa došlo 30. března 1533. Král a nový arcibiskup měli mezi sebou výborné vztahy, přestože v otázce teologie měli odlišné názory. Jindřich VIII. byl velice rád, že je v jeho službách, neboť mu arcibiskup přinášel velkou oběť, jelikož mnohem raději by se věnoval studiu. Cranmer byl velký reformátor a netajil se obrovskou důvěrou ke králi. Během vysvěcení na arcibiskupa, Cranmer sice složil věrnostní slib papeži, ale rozhodně nebyl v rozporu s čímkoli, co bylo proti Božímu nebo anglickému zákonu. Arcibiskup byl informován o tajném sňatku s Annou Boleynovou a byl ochoten podniknout cokoli, aby ho prohlásil za platný, bez ohledu na papeže.⁹¹

4.4. Vznik samostatné anglikánské církve

Na základě okolností, schválil parlament v dubnu 1533 první ze zákonodárných opatření, které vedlo ke vzniku anglikánské církve. Jednalo se o zákon o omezení práva na odvolání. Ten zdůraznil svrchovanou autoritu anglického státu a v preambuli se majestátně praví: *„Naše Anglické království je zemí, v níž vládne jedna nejvyšší hlava a král, jenž se těší důstojnosti a královskému stavu panovnické koruny“* a který nepodléhá nikomu kromě samého Boha.⁹² Zákon ustanovil, že v budoucnosti se neměla veškerá konečná odvolání v oblasti duchovních záležitostí projednávat v Římě, ale v Anglii. Zákonem nejen vznikla samostatná anglikánská církev vedená panovníkem, ale také zakazoval, aby o veškerých záležitostech králova rozvodu rozhodoval

⁸⁹ Více viz WEIROVÁ, *Jindřich VIII. Král a dvůr*, Praha 2013, s. 347-348.

⁹⁰ Více viz HUTCHINSON, s. 74-75.

⁹¹ Více viz WEIROVÁ, *Jindřich VIII. Král a dvůr*, Praha 2013, s. 348.

⁹² Tamtéž, s. 348.

papež. Kateřina Aragonská se tedy nemohla nadále odvolávat do Říma, jednalo-li se o rozhodnutí přijatá církevním soudem v Anglii. Touto pravomocí se mohl pyšnit pouze Jindřich VIII., jelikož ji předním ani po něm nezískal žádný anglický panovník. Král nyní kontroloval nejen své poddané jako anglický vládce, ale také veškeré duchovní záležitosti. *„Šlo o potvrzení všeho, oč Jindřich VIII. v předcházejících několika letech usiloval, a od té doby se samolibě oblažoval vědomím i přesvědčením, že na jeho straně není pouze parlament, ale i Bůh.“*⁹³ Proti novému uspořádání se ozval jen málokdo. Patřil mezi ně opět John Fisher, který žádal císaře, aby králi domluvil a Thomas More, který byl stále na straně královny. Stoupenci Kateřiny, kteří se jí odvážili zastat, byli buď uvrženi do vězení, nebo je král vykázal ode dvora. Byla to však jen skupinka odvážlivců uprostřed mlčící většiny.

4.5. Korunovace Anny Boleynové a narození princezny Alžběty

V dubnu roku 1533 už Anna vystupovala jako anglická královna. Zprávy o králově sňatku se rychle rozšířily, avšak nesetkaly se s pozitivním ohlasem. Celý královský dvůr Annu nepřijal a došlo i k řadě protestů kvůli sňatku. Jindřich byl rozhořčen a všechny, kteří se odvážili něco říct, umlčel nebo dal uvěznit a stejně tak jednal se stoupenci Kateřiny Aragonské. Když se k němu donesla zpráva, že Karel V. sdělil, že neuznává, jak sňatek s Annou Boleynovou, tak jakýkoli Cranmerův rozsudek ve vyřešení králova rozvodu, nijak to s ním nehnulo. Mezitím arcibiskup Cranmer povolával různé teology a znalce kanonického práva ke svolanému církevnímu soudu. Kateřina byla také povolána, ale odmítla se dostavit, neboť si nepřála, aby o vynesení rozsudku rozhodl právě Cranmer. Přesto, že krátkou dobu předtím byl uveden v platnost nový zákon, nadále spoléhala na Karla V. a odmítala uznat královy zákony. Stále byla královou manželkou, na kterou se podle ní tyto úkony

⁹³ WEIROVÁ, *Jindřich VIII. Král a dvůr*, Praha 2013, s. 348-349.

nevztahovaly, a proto Cranmer začal proces bez její přítomnosti. Dne 10. května se sešel soud, který měl jednat o Kateřinině rozsudku. Jednání trvalo několik dní. „*V deset hodin dopoledne 23. května 1533 prohlásil primas, že toto manželství je 'proti zákonu božímu' a 'tudíž Jeho královskou výsost a urozenou paní Kateřinu rozvádí'.*“⁹⁴ Následně se Cranmer zabýval sňatkem s Annou Boleynovou, který shledal platným a poté byl soud rozpuštěn. Po dlouhých šesti letech Jindřich VIII. konečně dosáhl svého a jejich děti měly být nepopíratelně manželské.⁹⁵

V květnu 1533 proběhla slavností korunovace Anny Boleynové a stala se pomazanou královnou Anglie. Korunovací bylo potvrzeno, že královna dosedla na trůn z boží vůle, a ti kdo se s tím nedokázali smířit, si byly vědomi, že se dopustili velezrady. Monarchie byla ustanovena bohem a nikdo nemohl kritizovat krále, ani nově korunovanou Annu, přesto se anglický lid králově volbě vysmíval.⁹⁶ Po korunovaci se octla Boleynovská klika na vrcholu své moci. Jindřich chtěl ospravedlnit svůj druhý sňatek, a proto využil veškerého náboženství, umění a kultury a náležitě zdůraznil právoplatnost Annina titulu. „*Vedle krále byla jeho nová choť nejvydatnějším pramenem mecenášské podpory v celém království a horlivě využívala svůj vliv ve prospěch králova postupu v náboženských záležitostech a věci reformy.*“⁹⁷ Jindřich udělal pro Annu vše, co slíbil, vzal si ji za manželku, a nechal ji slavnostně korunovat. Poté, už záleželo jen na ní, zda i ona naplní Jindřichova očekávání. Jednalo se především o mužského následníka trůnu, kterého ve svých dvaadvaceti letech Jindřich potřeboval, víc než kdy předtím. Především proto, aby zajistil tudorovskou linii a také, aby obhájil riziko, které podstoupil, když si vzal Annu a odtrhl se od Říma. Narozením syna, by si Jindřich na svou stranu přivedl i ty, kteří nesouhlasili s jeho rozvodem. Klement VII. ihned poté, co se mu tyto zprávy donesly

⁹⁴ HUTCHINSON, s. 74.

⁹⁵ WEIROVÁ, *Šest žen Jindřicha VIII.*, Brno 2009, s. 239.

⁹⁶ Více viz HART, s. 129-130.

⁹⁷ WEIROVÁ, *Jindřich VIII. Král a dvůr*, Praha 2013, s. 351.

z Anglie, byl šokován a uvědomoval si, že měl jednat mnohem dříve. Dne 11. července 1533, prohlásil papež Jindřichův sňatek s Annou za neplatný a hrozil králi exkomunikací, pokud by se Anny do září nezbavil. Papež rovněž zrušil veškeré věci prohlášené soudním dvorem, ačkoli si byl vědom, že Jindřich nedal na jeho prohlášení a vydal breve s odsouzením.

Královnino těhotenství se vyvíjelo velmi dobře. Začaly se objevovat první trhliny v manželství, jelikož se Anna více věnovala ještě nenarozenému dítěti než samotnému králi. Anna byla v té době již pět měsíců královnou a Jindřich si začal uvědomovat, že postrádala dobré chování a nelíbila se mu ani její arogantní a namyšlená povaha. Král byl stále do královny zamilován, jen jejich vztah už nebyl jako dříve. Konečně se Jindřich dočkal svého, když mu bylo 7. září 1533 oznámeno, že Anna porodila. Jeho nově narozená dcera Alžběta byla zdravá, avšak král zuřil, jelikož si žádal syna. Královna se omlouvala, že svého manžela zklamala, ale to v tu chvíli Jindřicha nezajímalo. Reakce na narození dcery byly předvídatelné a začalo se spekulovat o tom, že Bůh krále navždy opustil. Princezna Alžběta byla náležitě pokřtěna se vší slávou, avšak žádné další oslavy se již nekonaly. Anna navzdory všem okolnostem svou dceru milovala a brala ji všude s sebou. Princezně Marii byl zabaven veškerý majetek a byla donucena vzdát se titulu. Jindřich si byl i nadále jist, že sňatek s Annou a rozvod s Kateřinou Aragonskou byl správný krok, ale netajil se ani tím, že ho královna velmi zklamala. Zanedlouho po narození dcery Alžběty byla královna v prosinci 1533 znovu v jiném stavu. Tentokrát o ni ale bylo náležitě pečováno, jelikož Jindřich stále doufal v mužského potomka a Anna si z celého srdce přála to samé.⁹⁸

⁹⁸ Více viz WEIROVÁ, *Šest žen Jindřicha VIII.*, Brno 2009, s. 240-250.

4.6. Zákon o nástupnictví

V roce 1534 sílil vliv Thomase Cromwela, který byl ustanoven královským soudním archivářem a kancléřem university v Cambridge. V dubnu téhož roku se zbavil Gardinera a stal se vrchním královým sekretářem, čímž se stal velmi politicky důležitým. Nezbytně nutné bylo, aby se král zbavil odpůrců, kteří byli proti jeho sňatku s Annou a parlament 23. března 1534 zajistil nástupnictví na trůn dceři Alžbětě a Marii jich tak zbavil. Zákonem bylo také stanoveno, že každý věrný poddaný krále odpřísáhl tato ustanovení uznat. Většina se podřídila, avšak našly se i významné výjimky. Přísahu odmítli, jak Kateřina Aragonská s dcerou Marií, tak rochesterský biskup John Fisher a Thomas More. Když Cromwell vyslychal Morea, obviněný prohlásil: *„Jsem králův věrný poddaný. Neříkám nic zlého, nemyslím si nic zlého, ale naopak přeji všem dobré. A nestačí-li to, aby člověk zůstal naživu, pak si upřímně nepřeji žít.“*⁹⁹ Fisher byl ve svém vyjadřování zdrženlivější, avšak platnost Jindřichova sňatku s Annou rovněž popíral. Thomas More i John Fisher byli později v červenci 1534 za své kroky proti králi popraveni.

Král znovu doufal v narození syna, jež by vyvolalo takovou radost, že o jeho legitimním původu by nebyl pochyb. V létě 1534 se Jindřich opět chystal navštívit Calais, ale cestu raději odložil na duben následujícího roku, jelikož by ho královna nedoprovodila. V září téhož roku, přišla zpráva, že Anna potratila a král začal značně pochybovat, zda vůbec byla těhotná. Jindřich byl natolik zklamán, že stále neměl mužského dědice, který by se zrodil v manželství, a proto se chtěl ospravedlnit před celým světem, především před těmi, co stáli proti němu. V září 1534 zemřel Klement VII. a na jeho místo nastoupil Pavel III., který pohrozil králi, že uplatní rozsudek, který Klement VII. připravil, avšak nedokončil.

⁹⁹ WILLIAMS, Neville, Henry VIII. and his Court, London 1971, s. 191.

4.7. Zákon o supremaci

V říjnu v roce 1534 zrušil Jindřich VIII. františkánský klášter v Greenwichi, ve kterém se mniši snažně stavěli proti zrušení prvního sňatku a králově supremacii. Téhož měsíce byl stanoven zákon o supremaci, který králi udělil titul hlavy anglikánské církve, což znamenalo konečný rozchod s Římem. Nyní platilo, že o veškerých církevních záležitostech rozhodoval pouze král, který se od té doby považoval za Božího zástupce. Ti, kteří stáli na straně krále, byli nadšeni a děkovali mu za to, že spasil svůj lid. Vše, co se týkalo papeže, bylo násilně potlačeno.

Jindřich VIII. byl odpůrcem luteránství a kacířství, ale také musel na svém dvoře udržovat rovnováhu mezi radikálními evangelíky, kteří prosazovali širší reformy a přikláněli se k protestantismu. Luterány upaloval za kacířství a katolíky za velezradu a raději si nepřipomínal, že kdysi sám sepsal traktát, v němž obhajoval papežovu autoritu.¹⁰⁰ *„U dvora zůstaly náboženské praktiky do značné míry nezměněny, jen se kladl větší důraz na kázání. Jindřich VIII. a Cromwell využili doslova všechny dostupné prostředky a propagandistické nástroje, aby prosazovali a velebili takzvanou novou monarchii, jež vznikla v důsledku zákona o supremaci a stala se ohniskem, v němž se soustřeďovalo zesílené anglické vlastenectví té doby.“*¹⁰¹

¹⁰⁰ Více viz WEIROVÁ, *Jindřich VIII. Král a dvůr*, Praha 2013, s. 353-368.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 369.

5. ZÁVĚR

Nástupem Jindřicha VII. na anglický trůn začala éra dynastie Tudorovců. Po smrti svého otce převzal vládu jeho syn Jindřich VIII., jehož hlavním cílem bylo udržet královský trůn prostřednictvím postupného nástupnictví mužských potomků. Jelikož měl Jindřich VIII. během svého života pouze samé dcery, vyvstal dynastický problém. Usoudil, že během manželství s Kateřinou Aragonskou byl porušen Boží zákon, když se oženil s vdovou po svém zesnulém bratrovi. Dospěl k názoru, že je potřeba anulovat tento sňatek a uzavřít další manželství, které by mu zajistilo potřebného dědice. Kateřina Aragonská byla poctivá a zásadová žena, která však byla vždy podřízena vůli svého manžela, byla vychována k jeho slepé poslušnosti. Anna Boleynová byla v mírné převaze pouze v období námluv, později se stala „majetkem“ svého manžela, který s ní mohl nakládat, jak se mu zlíbilo. Představa, že by žena mohla být rovna muži, nepřicházela v úvahu. Většina z žen byla provdána z politických důvodů, na přání svých otců, s cílem dosažení výhod, především v oblasti politiky.

Snaha Jindřicha VIII. o rozvod s Kateřinou Aragonskou vedla ke kolizi s papežem Klementem VII. Okolnosti dovedly Jindřicha VIII. k tomu, že se nechal prohlásit hlavou církve v Anglii, což se nikdy nepodařilo žádnému jinému panovníkovi. Věci nabraly nečekaný spád, když se Jindřich VIII. tajně oženil s Annou Boleynovou, která v tu dobu již čekala králova potomka. Papež i přes nečekané okolnosti nadále odmítal zrušit předchozí manželství a situace byla vyřešena až arcibiskupem Thomasem Cranmerem, který sňatek s Annou Boleynovou prohlásil za platný. Následně proběhla slavnostní korunovace Anny Boleynové a bylo jasné, že konečný rozchod s Římem je nevyhnutelný. Následkem toho, Jindřich VIII. zavedl tři zákony, prvním z nich byl zákon o zákazu odvolání se do Říma ve všech věcech manželství, druhým byl zákon o nástupnictví, který zajistil dědický titul všem potomkům narozeným v manželství s Annou Boleynovou. Třetím a nejdůležitějším byl zákon

o supremaci, kterým se král stal hlavou anglikánské církve a navždy se tak odtrhl od Říma.

Po oddělení Anglie od Říma, parlament projednal legislativu, která byla potřebná k uspořádání nezávislé anglikánské církve. Byly zastaveny veškeré platby do Říma a všichni občané museli přísahat, že přijímají svrchovanost krále nad církví. Jedním z těch, který to odmítl udělat, byl Thomas More, který byl za své jednání později popraven. Celá reforma se stala nástrojem k řešení politické situace.¹⁰²

Za vlády Jindřicha VIII. došlo k převratným politickým a společenským změnám. Byl složitou osobností mnohostranného nadání a ze všech dochovaných materiálů můžeme čerpat dostatek informací do nejmenších podrobností. Žádný jiný anglický panovník nevlastnil tolik sídel jako Jindřich VIII., obklopoval se nadanými osobnostmi a současně vyvolával nekonečné množství sporů. Kulturní a společenský vývoj na anglickém dvoře zaznamenal převratné změny a byl především místem nesmiřitelných bojů mezi dvorními mocenskými klikami.¹⁰³

„Byl to jeden z nejbohobojnějších lidí, muž velkého vzrůstu a skvělých způsobů, dobře a souměrně rostlý, s přívětivou tváří. Dvorná vlídnost vládla jeho gesty. Ke všem stejně nakloněn, cizince nevyjímaje, nebyl ani pohoršlivý a měl mysl vyrovnanou, že snad málokterí z vás mohli by říci, že by byl kdy znejistěl uslyšev co nového, jakkoli nečekaného či nemilého. Urážlivý v úsudku i odhadu, štedrý k věrným služebníkům a shovívavý k nepřátelům, jak sluší panovníkovi. Vzdělaný byl ve všech vědách a vládl mnoha jazyky. Byl dobrým teologem, filosofem a silným bojovníkem, klenotníkem a stavitelem nedobytných pevností i pohodlných paláců. Nebylo snad věci, o níž by neměl pojmu,

¹⁰² Více viz NORTH, s. 162-163.

¹⁰³ Více viz WEIROVÁ, *Šest žen Jindřicha VIII.*, Brno 2009, s. 13-20.

od záležitostí králů po povozníkovu. Řeknu, co sami mohli byste o něm říci: 'Byl bezpochyby nejvýjimečnějším mužem své doby.'"¹⁰⁴

¹⁰⁴ ERICKSON, s. 7.

6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

BERNARD, G. W., *Henry VIII And The Remaking Of The English Church*, London 2009.

BINGHAM, Jane, *Tudorovci. Králové a královny anglického Zlatého věku 1485-1603*, Praha 2012.

BIRNSTEIN, Uwe, *Kronika křesťanství*, Praha 1998.

CAVENDISH, Georgie, *The Life and Death of Cardinal Wolsey*, London 2012.

ČORNEJ, Petr, *Dějiny evropské civilizace*, Praha 1995.

DORAZIL, Otakar, *Vládcové v dějinách Evropy*, Praha 1992.

DRŠKA, Václav, *Anglo-francouzský konflikt a evropská politika ve 12. století, II. Anjouovské impérium nebo dvě království?* In: *Historický obzor* 5, 1994, 4, s. 77-80.

ELTON, G. R., *The Tudor Revolution in Government. Administrative Changes in the Reign of Henry VIII.*, Cambridge 1962.

ERICKSON, Carolly, *Život anglického krále Jindřicha VIII.*, Ostrava 1999

FARROW, J. V., *The Story of Thomas Moore*, New York 1954.

FRASER, Antonia, *The Wives of Henry VIII.*, Praha 1999.

HART, Kelly, *Osudové ženy Jindřicha VIII. Vrtkavá přízeň největšího z Tudorovců*, Frýdek Místek 2011.

HUTCHINSON, Robert, *Dynastie zrady. Sláva a pád tudorovského rodu*, Praha 2010

HUTCHINSON, Robert, *Poslední dny Jindřicha VIII. Spiklenci a kacíři na dvoře umírajícího tyrana*, Praha 2010.

CHLUBNA, Jan, „Z milosti Boží synové budou následovat.“ Jindřich VIII, v zápase o zajištění dynastie Tudorů. In: *Historický Obzor* 23, 2012, 9-10, s. 195.

IVES, Eric, *The Life and Death of Anne Boleyn*, Wiley 2004.

MAUROIS, André, *Dějiny Anglie. Jindřich VIII.*, Praha 1993.

NORTH, James B., *Dějiny církve od Letnic k dnešku*, Praha 2001.

POLLARD, A. F., *Henry VIII.*, London 1919.

RIVAL, Paul, *Šest žen Jindřicha VIII.*, Praha 2001.

SCARISBRICK, J. J., *Henry VIII. New Haven*, London 1997.

SMITH, L. B., *Henry VIII. The Mask of Royalty*, Boston 1971.

WEIROVÁ, Alison, *Jindřich VIII. Král a dvůr*, Praha 2013.

WEIROVÁ, Alison, *Jindřich VIII. Král a dvůr*, Praha 2013.

WERNHAM, Richard B., *Before the Armada. The Emergence of the English Nation, 1485-1588*, New York 1972.

WILLIAMS, Neville, *Henry VIII. and his Court*, London 1971.

7. RESUMÉ

The work is focused on the most important events in the reign of Henry VIII., from his ascension to the English throne in 1509 to the birth of the Church of England in 1534. Henry VIII. ascended the throne in 1509, he married Catherine of Aragon, former wife of his deceased brother Arthur, heir of English throne. The entire period of reign of Henry VIII. has been associated with the wish to ensure the continuation of the Tudor dynasty.

The marriage with Catherine of Aragon brought the only living child, Princess Mary, therefore Henry VIII. requested 1527 the Pope Clement VII. to nullify the marriage with Catherine of Aragon. He intended to marry Anne Boleyn, with whom he maintained love relationship. In the case of the divorce, the King appealed the Pope Clement VII., who his application refused. The King began to search other solutions. With the proposal of the divorce didn't agree the nephew of Catherine of Aragon, Emperor Charles V. The way to the solution of the King's "big things" lasted six years. In the end he decided to secede from Rome in 1531, Henry VIII. became the head of the Church of England.

In 1533 he secretly married Anne Boleyn and in the same year was born their daughter, Elizabeth. Archbishop of Canterbury Cranmer declared the marriage with Anna for valid and Catherine for voided. In 1534 was accepted the Succession Act, which guaranteed the Successorship to their daughter Elizabeth and the Supremacy Act, which meant final break with Rome. Henry VIII. thus became the monarch and head of Church in one person.